

TUUSKODON RANTA-ALUEEN LUONTOSELVITYS 2017

Pekka Routasuo & Esa Lammi

29.12.2017

TUUSKODON RANTA-ALUEEN LUONTOSELVITYS 2017

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Selvitysalue ja tietolähteet	3
3 Menetelmät	4
3.1 Viitasammakko	4
3.2 Muut luonnonolot	4
4 Tulokset	4
4.1 Vesialueen luonnonolot	4
4.2 Viitasammakko	5
5 Lähteet ja kirjallisuus	6

Kansi: Näkymä kirkolta Tuuskodon ranta-alueen suuntaan. Valokuva © Esa Lammi.

Pohjakartat © Maanmittauslaitos.

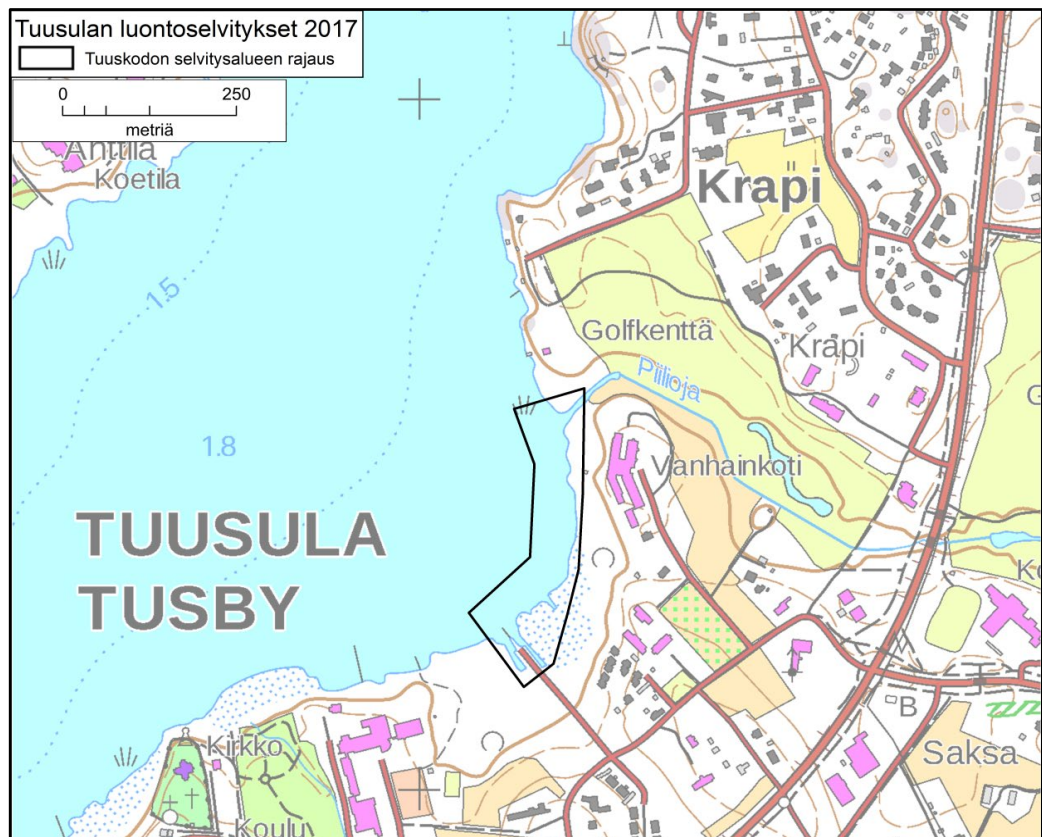
1 JOHDANTO

Tuusulan Tuuskodon alueelle suunnitellaan uimarantaa ja virkistystoimintoja. Alueelle on vuonna 2015 tehty luontoselvitys (Lammi ym. 2015), johon kuului viitasammakoiden inventointi, mutta ei muuta vesialuetta koskevia inventointeja.

Tuusulan kunta tilasi keväällä 2017 uusia maankäyttösuunnitelmia varten Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä tarkentavan luontoselvityksen, johon kuului viitasammakkoselvitys ja vesialueen luonnonolojen kuvaus. Maastotöistä vastasi biologi, LuK Pekka Routasuo. Raportin laatimiseen osallistui lisäksi biologi, FM Esa Lammi.

2 SELVITYSALUE JA TIETOLÄHTEET

Tuusukodon selvitysalue sijaitsee Tuusulanjärven itärannalla ns. Pappilan veneranan ja Piiliojan suun välisellä alueella (kuva 1). Ranta-alue on suurimmaksi osaksi kosteaa tervaleppälehtoa ja hankalakulkuista tervaleppäluhtaa. Puusto on noin 20 metrin korkuista. Tuuskodon palvelukeskuksen ranta-alueella puusto on harvennettu puistomaiseksi. Alueen eteläpäähän on ruopattu veneranta, jossa on maalaituri. Hieman pohjoisempana on pieni, lähitalojen käytössä oleva soutuvenealukama, jonne johtaa kapea tiepohja.

Kuva 1. Tuuskodon selvitysalueen sijainti ja rajausrajaus.

Alueen luonnonoloja on tarkasteltu Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:n vuonna 2015 tekemässä Tuuskodon–Fjällbon luontoselvityksessä (Lammi ym. 2015), jossa alueen rantalehdot arvioitiin merkittäviksi luontotyyppikohteiksi. Eteläpään vene-ranta lähiympäristöineen osoittautui tärkeäksi lepakoiden ruokailualueeksi. Viitasammakoita havaittiin Piiliojan suulla sekä Pappilan venerannan länsipuolella. Alueen rantametsät on jo aiemmin rajattu tärkeäksi linnustokohteeksi, mutta vesialueen linnusto on melko vaatimaton (Honkala & Niiranen 2009).

3 MENETELMÄT

3.1 Viitasammakko

Viitasammakon inventointi perustuu sammakkokoiraiden keväisillä kutupaikoilla pitämään, helposti tunnistettavaan ääntelyyn. Selvityksessä sovellettiin Sierlan ym. (2004) sekä Niemisen & Aholan (2017) ohjeita. Viitasammakolle soveltuvat ranta-alueet kierrettiin jalkaisin kahdesti keväällä. Viitasammakoiden soidinääntelyä kuunneltiin lähellä rantaa, mutta kuitenkin sen verran etäällä, ettei soidin häiriintynyt. Soidintavat koiraat paikallistettiin ja merkittiin karttapohjalle. Ääntelevien koiraiden määrä arvioitiin ja kirjattiin muistiin.

Inventointikierrokset tehtiin 4.5. (klo 22.30–23.30) ja 13.5.2017 (klo 00.25–01.00). Molemmilla kerroilla sää oli tyyni, mutta melko viileä.

3.2 Muut luonnonolot

Vesialueen luonnonoloja on tarkastelu rannoilta käsin kesällä 2015 tehdyn kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen yhteydessä (inventoija E. Lammi). Silloiset maastomuistiinpanot ja muutama valokuva olivat tämän työn aineistoina. Käytettävissä olivat lisäksi Uudenmaan ELY-keskuksen teettämän vesikasvien linjakartoituksen tulokset Tuuskodon rantaan sijoittuneelta kasvilinearjalta (Faunatica 2014).

4 TULOKSET

4.1 Vesialueen luonnonolot

Vesikasvillisuus keskittyy Tuuskodon alueella melko kapealle vyöhykkeelle rannan edustalla. Rantametsää reunustaa järven puolella ruokoluhta ja kapea järviruovikko, jota on paikoin myös niitetty. Ulompana vesialueella on ulpukkakasvustoa. Järviruokoa kasvava vyöhyke on leveimmillään selvitysalueen eteläpäässä Pappilan venerannan ja lähitalojen soutuvenevalkaman välissä, jossa ruovikkoinen, soistunut rantavyöhyke on 20–30 metrin levyinen. Sen kasvilajeihin kuuluvat järviruo'on lisäksi mm. neivaimarre, jokileinikki, luhtavuohennokka ja myrkkyykeiso. Kasvilajisto on samaa kuin Tuusulanjärven muillakin luhtarannoilla. Vedestä kasvavaa ruovikkoa on vain kapealti soistuneen ranta-alueen reunassa.

Pohjoisempana rantaa reunustavan ruokoluhdan leveys jää alle kymmeneen metriin. Järviruo'on lisäksi lajistossa on paikoin kapeaosmankäämiä ja järvikortetta. Tuuskodon palvelukeskuksen rannassa järviruoovikkoa on enää muutaman metrin leveydeltä ja ranta on paikoin hiekkapohjainen. Palvelukeskuksen pohjoispuolelle laskevan Piiliojan suulla on ojan tuoman veden rehevyydestä kertovia kasveja, joista runsaimpia ovat ratamosarpio, leveäosmankäämi, suovehka ja myrkkyykeiso. Ojan suulla kasvaa myös jokileinikkiä, järvikortetta ja järviruookoa, mutta kasvustot eivät ulotu täälläkään kauas järven puolelle.

Kauempänä vesialueella vallitsee ulpukan luonnehtima kelluslehtiskasvusto, joka ulottuu leveimmillään 30–40 metrin päähän rannasta, jossa veden syvyys on hie-man yli metrin. Ulompaa kasvillisuus puuttuu kokonaan luultavasti veden sameuden vuoksi.

Tuuskodon ranta-alueen vesikasvillisuus on kesällä 2014 inventoidun kasvillisuuslinjan (Faunatica Oy 2014) perusteella hyvin yksipuolista, sillä varsinaisista vesikasveista tavattiin ainoastaan järviruoiko, järvikorte ja isoulpukka. Tutkitulla linjalla ei havaittu ollenkaan uposkasveja.

Tuusulanjärven yhteensä kymmeneltä kesällä 2014 tutkitulta kasvilinjalta löydettiin yksi silmälläpidettävä (NT) kasvilaji, Uudellamaalla alueellisesti uhanalainen (RT) vellamonsammal (Faunatica Oy 2014). Löytö tehtiin järven pohjoispäässä. Lajin esiintyminen Tuuskodon edustalla on mahdollista, joskaan ei todennäköistä, sillä Tuuskodon linjalta ei tavattu muitakaan vesisammalia. Vellamonsammal on kirkkaiden vesien laji, jolle aallokelle altis ja pehmeäpohjainen Tuuskodon vesialue saattaa olla kasvuympäristönäkin epäsuotuisa.

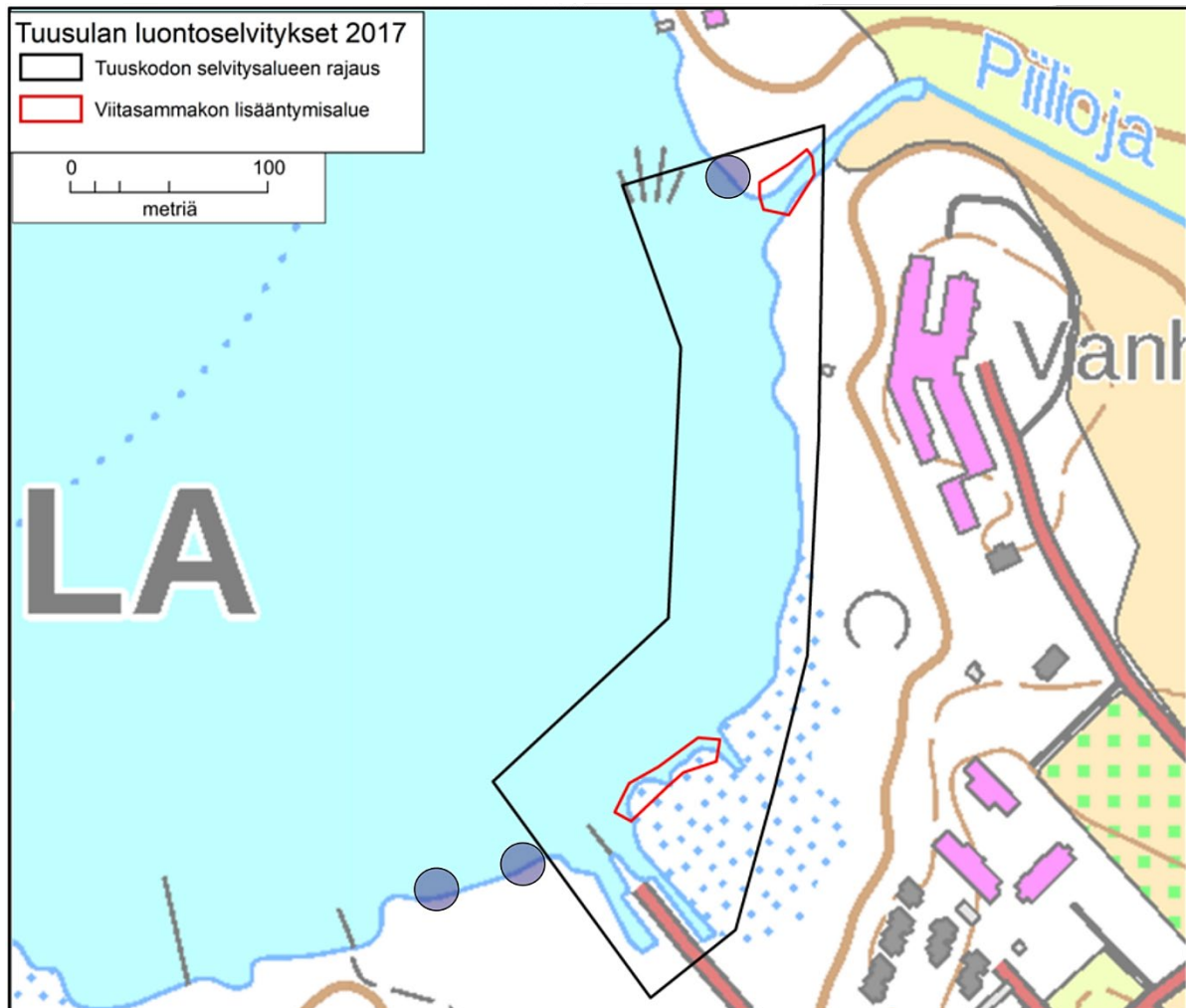
Tuuskodon rantaruovikossa soutuvenevalkaman pohjoispuolella oli kesällä 2009 vähälukuisen rytikerttusen reviiri (Honkala & Niiranen 2009). Muita vesi- ja rantalintuja olivat sinisorsa, tavi, telkkä sekä rantasipi. Vesialueen linnustossa ei ollut uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lajeja. Niitä ei havaittu myöskään kesällä 2015 tehdyissä lintulaskennossa (Lammi ym. 2015).

4.2 Viitasammakko

Selvitysalueen eteläosa on viitasammakon kutupaikaksi hyvin soveltuvaa ruovikoista, kevätaikaan tulvaista rantaluhtaa. Palvelukodin kohdalla vesi- ja rantakasvillisuus on niukkaa ja huonommin viitasammakolle sopivaa. Pohjoisosassa Piiliojan suulla on leveähkö järviruookoa ja järvikortteikkaa kasvava vyöhyke, jollaisessa viitasammakot viihtyvät.

Viitasammakoita havaittiin molemmilla käyntikerroilla. 4.5.2017 lajia havaittiin vain alueen eteläosassa Pappilan venerannan pohjoispuolella, jossa äänteli 5–10 viitasammakkoa. 13.5.2017 Piiliojan suulla kuultiin muutama (2–3) soidintava viitasammakko sekä muutama ruskosammakko. Pappilan venerannan viitasammakot eivät enää olleet äänessä jälkimmäisellä käyntikerralla. Viitasammakon havaintopaikat ovat tulkittavissa luonnonsuojelulain suojaamiksi lisääntymispai-koiksi (Nieminen & Ahola 2017). Havaintopaikat on rajattu kuvaan 2.

Keväällä 2015 (ks. Lammi ym. 2015) kutevia viitasammakoita havaittiin Piiliojan suulla sekä Pappilan venerannan länsipuolella (kuva 2). Jokaisella paikalla tavattiin muutama soidintava viitasammakkokoiras. Venerannan pohjoispuolella lajia ei kahdella käyntikerralla kuultu.

Kuva 2. Viitasammakon lisääntymisalueet Tuuskodon alueella vuonna 2017 (punaiset rajaukset). Kevään 2015 havaintopaikat on merkitty sinisin pistein.

5 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Faunatica Oy 2014: Muistio vesikasvilinjakartoitusten suorittamisesta elokuussa 2014 viidellä Uudenmaan järvellä sekä Tuuskodon linjan inventointiaineisto. – Uudenmaan ELY-keskus.
- Lammi, E., Vauhkonen, M. & Hagner-Wahlsten, N. 2015: Tuuskodon ja Fjällbon alueiden luontoselvitys. – Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Tuusulan kunta.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

- Honkala, J. & Niiranen, S. 2009: Tuusulan Gustavelundin linnustoseelvitys. – Keski- ja Pohjois-Uudenmaan lintuharrastajat Apus ry ja Tuusulan kunta.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.